№ 92 Յունիսի 21 Երեքշաբթի 1883 Յունիսի 21 Երեքշաբթի № 92

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարվանը 6 րուբլ: Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի Тифлисъ. Редакція «Мшакъ»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Մեծ-Ղարաքիլիսայից: Ներքին լուրեր:—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ:—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Մարցէլլա կամ առակ բաղդի մասին:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՄԵԾ-ՂԱՐՔԻԼԻՍԱՅԻՑ

—

Յունիսի 18-ին

Անհերքելի ճշմարտութիւն է, որ գիւղացու աշխատութեան ամենալաւ ժամանակը յունիս, յուլիս և օգոստոս ամիսներն են: Այդ ժամանակները, ինչպէս իրանք գիւղացիք ամեն րոպէ կրկնում են, «մեռնել, ապրելու օր է»: Բայց մեր ժողովուրդը, սովորական կիրակիները քիչ համարելով, Համբարձման տօնից սկսեալ մինչև 10—12 շաբաթ երկուշաբթի օրերը կիրակի են պահում: Սրան ասում են «արտերի կիրակի», այսինքն պահում են որ արտերի վրա անձրև գայ, կարկուտից և այլ փորձանքներից ազատ մնան: Ողորմելի ժողովուրդ. եթէ դուք Նախկին հայրապետների դրած սուրբ պատուէրները, որոշեալ կիրակիները ամենայն սրբութեամբ պահպանէք, այդքանը ձեզ համար, ձեր հոգու համար և ձեր արտերի համար առատ առատ բաւական է: Բայց հայրապետների դրած օրէնքներից դուրս գալ և ձեզ համար նոր օրէնք և նոր կիրակի սահմանել, դա Աստուածահաճոյ գործ չէ:

Ինքը Աստուած իր արարածներին բարի օրինակ դառնալու համար վեց օր գործեց, եօթներորդ օրը հանգստացաւ. ուրեմն Աստուած աւելի ուրախ կը լինի, որ իր արարածներն էլ, իր օրինակին հետևելով, վեց օր գործեն, եօթներորդ օրը սուրբ պահեն: Բայց Արարչի առաջ աններելի յանցանք է գործում այն մարդը, որ իր սանեղծողի օրինակին չէ հետևում: Բացի Արարչի դէմ մեղանչելուց, տեսէք թէ որքան էլ նիւթական վնաս է լինում հասարակութեան: Առ նուազը այս աւելորդապաշտութիւնը տևում է 10 շաբաթ: Միայն Ղարաքիլիսայում ամեն երկուշաթի օր անգործ են մնում ամենաքիչը 250 մարդ, այդքան էլ սայլ: Եթէ հաշուենք որ մի մարդը իր սայլով օրական մի րուբլի հեշտութեամբ կաշխատի, ուրեմն 250 սայլը 10 օրում կաշխատի 2500 ր.: փորձեցէք շաբաթվայ մէջ մի օր դիմեցէք մի երկրագործի, քիչը 1 ր. 50 կ. կը պահանջի որ մինչև երեկոյ մի սայլով աւազ կրի որ և իցէ շինութեան համար: Զարմանում եմ թէ այս յիմար աւելորդապաշտութիւնը ով է մտցրել ժողովրդի մէջ: Տեղական քահանաները բոլորովին հակառակ են: Հայր խոբէնը երկու անգամ էլ եկեղեցում քարոզել է այս մասին, որ թողնեն այդ վնասակար սովորութիւնը: Ժողովրդի մեծամասնութիւնը դժգոհ է այս կարգադրութիւնից և գզրի ճկուն ճիպոտից երկնչելով բոլորովին ակամայ պահում է այդ կիրակին: Ներկայ տանուտէրի ժամանակը դեռ չեմ պատահել, բայց սրանից առաջ եթէ մէկը ծածուկ փախչէր հանդը աշխատելու, իսկոյն կը բերէին կը բանդարկէին և տուգանքի կը ենթարկէին: Մի անգամ իմ աչքի առաջ մի գութան բերին դաշտից, և տանուտէրի հրամանով կացիններ բերին որ կորատեն, բայց մարդիկ մէջ ընկան խնդրեցին, ազատեցին: Վերջապէս հասարակութիւնը եթէ գիտենայ թէ այս երկուշաբթի օրերի կիւրակին կամաւոր է, չը պահողին ոչ մի տեսակ պատիժ չը կայ, ոչ ոք ձեռքերը ծալած տանը չի նստի: Երբեմն խոտհունձի ամենալաւ ժամանակ, շաբաթ տօն է լինում, կիրակի էլ կիւրակի է, երկուշաբթի էլ մորակն է կիրակի պահել տալիս, երեքշաբթի էլ հակառակի պէս եթէ անձրև է գալիս, ուրեմն 4 օր խեղճ երկրագործը ձեռքերը ծալած անգործ պառկում է տանը: Այս վնասակար աւելորդապաշտութիւնը գիւղի միջից ջնջելու համար հարկաւոր է տանուտէրին միայն երկու խօսք հրատարակել. «ով որ երկուշաբթի կիրակի չը պահէ, ոչինչ պատիժ չը կայ, կամաւոր է. ով ուզում է, պահէ, ով չէ ուզում՝ չը պահէ»: Էլ ուրիշ ոչինչ:

Ղարաքիլիսեցիք եթէ ցանկանում են որ Արարիչը գթայ նրանց վրա և նրանց արտերին անձրև տայ, պէտք է թողնեն պառաւական բամբասանքները, սարսափելի ուշունցները, միմեանց ոտքի տակ խորխորատ փորելը, սուտ և անամօթ վկայութիւնները, գրպարտութիւնները, թողնեն հեռանան այդ բոլոր մեղքերից, այն ժամանակ Արարիչը քաղցր կը նայի նրանց վրա և նրանց գործերը յաջող կը գնան: Բայց քանի որ հարբեցողը, տարօրինակ հայհոյիչը, դաւաճանը, մատնիչը, խարդախը իրանց հովանաւորութեան տակ ապրում են, թէկուզ ամբողջ մի տարի կիրակի պահեն, դարձեալ Աստուծուն սիրելի չեն կարող լինել:

Այս տարի բարեկենդաններին մի չուլավէրցի տեղական մի հայի հետ գինեվաճառի խանութ բաց արին: Սկզբում խորամանկութեամբ, «մուշտարի» գրաւելու համար, սկսեցին արժան ծախել մաքուր և անարատ գինի: Բայց այժմ միայն նրանց են անարատ գինի ուղարկում, որոնք կարող են պատասխանատւութեան ենթարկել, իսկ մեծամասնութեանը ծախում են թանգ գնով ամենասանդխտան, խարդախ, և ջուր խառնած, ներկած գինի:

***

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Մեզ գրում են Ղալակիա գիւղից որ այս տարվայ ընթացքում յօգուտ գիւղի կենտրոնական ուսումնարանի հաւաքվել է 51 ր. 45 կոպէկ: Բացի սրանից ոմանք նուիրատուներից ընծայել են դպրոցին գրքեր և դպրոցական այլ իրեր, իսկ մինը ընծայել է Թագաւոր կայսրի և կայսրուհու պատկերները: Դպրոցի ուսուցիչ պ. Մեհրաբեան յայտնում է շնորհակալութիւն բոլոր նուիրատուներին: Ցաւում ենք որ նուիրատուների բոլոր անունները և նրանց նուիրած գումարները մենք միջոց չունենք տպագրելու մեր լրագրի մէջ:

—

Հաւլաբարի Հախիսմեան օրիորդական ուսումնարանի հոգաբարձութիւնը խնդրում է մեզ տպել հետևեալը: «Հոգաբարձութիւնը ստացաւ հայր Մանդակունու ձեռքով պ. Կարապետ Քոչարեանցից ընծայված պ. Քիւրքճեանի Անիի աւերակների մի հատ ժողովածու, քսան րուբլ արժողութեամբ, վասնորոյ յայտնում է իր խորին շնորհակալութիւնը վերոյիշեալ նուիրատու պարոնին»:

—

Մեզ գրում են որ ծաղկի հիւանդութիւնը արևմտեան Շիրակում սարսափելի կերպով տարածվել է և անխնայաբար հնձում է հարիւրաւոր մանկանց, նոյնպէս և հասակաւորների կեանքը: Շատ տներ մի անգամից կորցրին իրանց 4 թէ 5 զաւակներ: Մի մարդ նշանակված է ծաղիկ կտրող Շիրակի համար, բայց մի մարդ բաւական չէ ամբողջ գաւառի համար: Պէտք է այն էլ ասել որ շիրակցիք խորշում են ծաղիկ կտրելուց, որովհետև Թիւրքաց տիրապետութեան ժամանակ չէին տեսել ծաղիկ կտրելը: Այս երեք տարին է որ Շիրակը միացած լինելով Ռուսաստանին, այդ գաւառում շրջում է ծաղիկ կտրող և իւրաքան-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԱՐՑԷԼԼԱ

կամ

ԱՌԱԿ ԲԱՂԴԻ ՄԱՍԻՆ

(Զախէր Մազօխի)

—

Լէմնօէ, 28 մայիսի 1858 թ.

«Սիրելի բարեկամ: Քեզ հետաքրքրում է այն մեթօդը և յատակագիծը, որոնց ես հետևում եմ Մարցէլլայի կրթութեան ժամանակ: Գիտես դու, թէ որպէս են մանգալ սովորեցնում գիւղական երեխաներին: Նրանց տանում են իրանց հետ դաշտը և նստեցնում են որտեղ որ պատահի. յանկարծ նրանք սկսում են իրանք իրանց մանգալ:

«Մարցէլլային ես ես այդպէս եմ կրթում: Ես ծանօթացրի նրան այն բոլորի հետ, ինչ որ մտնում է իմ այրական աշխատասէր և մտաւոր կեանքի շրջանում, և պահանջում եմ նրանից այն ամենը, ինչ որ նա կարող է: Օրինակ, ես չեմ կարծում, որ նա գիտենար, թէ ինքն երբ է սովորել ձիով մանգալ. առաջին օրն և եթ ես նստեցրի նրան ձիու վրա, և նա սկսեց ձիաւարել: Ես սովորեցրի նրան գերմաներէն լեզուն, գերմաներէն խօսելով նրա հետ, և այժմ նա նոյն եղանակով ես, առանց որ և է քերականութեան, սովորում է ֆրանսերէն, բոլորովին այնպէս, որպէս նա սովորել է իր մայրենի լեզուն, և այդ պատճառով ես հաւատացած եմ, որ նա լաւ և ազատ կարող է ֆրանսերէն և գերմաներէն խօսել: Պէտք է վերջել և նրա փառաւոր ընդունակութիւնները. նա արագութեամբ ըմբռնում է բոլորը, ինչ որ լսում է, և ոչինչ չէ մոռանում: Նոյնպիսի եղանակով էլ իւրացնում է նա և բոլոր ուրիշ գիտութիւնները, այսինքն ոչ այլ կերպ, բայց եթէ խօսակցութեամբ: Մենք խօսում ենք զբօսնելով դաշտում, պարտէզում, կամ այն ժամանակ, երբ նա սանրում է իր մազերը:

«Ահա, օրինակ, այս օրերս ինքնաեռը առիթ տուեց խօսելու Ջէմս Ուատտի մասին և շոգեմեքենայի բացատրութեանը, իսկ նրա անկողնակալի մօտ ցցված արջի մորթին, որը կայծ արձակեց, երբ նա դրեց նրա վրա իր մերկ ոտիկները, ինձ առիթ տուեց խօսելու էլէկտրականութեան մասին: Նրա գրասեղանի վրա դրված սև լեռնային վանակնից (cristal) շինած փոքրիկ կնիքը մեզ առիթ տուեց խօսելու այն բոլորի մասին, ինչ որ յայտնի է լոյսի ճառագայթների բեկբեկման մասին: Այդպիսով, ամեն օր, առաւօտից մինչև երեկոյ, նրան շրջապատում է բնական, բարձր և մտաւոր մթնոլորտ, և նա ձեռք է բերում նոր տեղեկութիւններ, որոնք կարծես իրանք իրանց, առանց ձանձրացնելու, հարստացնում են նրա խելքը: Նա հարցնում է, և ես պատասխանում եմ նրան, կամ ես դարձնում եմ նրա ուշադրութիւնը այս կամ այն երևոյթի վրա, ինքս հարցեր եմ առաջարկում նրան և քայլ առ քայլ հասցնում եմ նրան մինչև իւրաքանչիւր երևոյթի պատճառը. ակամայ սովորում է զննել, դիտել և հաշիւ տալ իրան այն ամեն բանի մէջ, ինչ որ տեսնում է: Ես նրան այնպէս եմ կրթում, որպէս կը կրթէի տղամարդուն, ի հարկէ ոչ որպէս գիտնականին կամ պաշտօնեային, այլ որպէս մի առոյգ տղամարդի. նրա խելքը անդադար պտտվում է պատւի, պարտաւորութիւնների, աշխատանքի, օրէնքի և իրաւունքի վրա մեր ունեցած հայացքներում. նա կը համակրի մեր սովորութիւններին և ուրախութիւններին: Նրա կեանքի եղանակը համապատասխանում է նրա մտաւոր զարգացմանը: Տաք անկողինը թողնելով, նա իսկոյն և եթ լուացվում է սառը ջրով, յետոյ կազդուրում է իրան առողջարար և սննդարար նախաճաշիկով, և ապա ձի նստած ճեմում է ամեն տեսակ եղանակին: Արևգակի ծագելուց մինչև մայր մտնելը նա անդադար պարապված է, կամ տան մէջ տնտեսութիւն է անում, կամ դաշտում օգնում է ինձ: Հանաք անելով, նա սովորեց կերակուր եփել, սպիտակեղէններ և շոր կարել, և առանց նրա հրամանի և վերահսկողութեան ոչինչ չէ կատարվում ամրոցում: Նրան միշտ այնտեղ կը հանդիպես, որտեղ նա պէտք է լինի, երբեմն դաշտում և մարգագետնում, երբեմն ես անտառում և ախոռում. ամեն տեղ թռչում է նա իր ձիով, ճիշդ որպէս Վալկիրիա, այնպէս որ ես հանգիստ կարող եմ զբաղվել մեր միանական աշխատանքի ամենանշանաւոր մասով, մտաւոր աշխատանքով, կարող եմ ազատ կշռադատել գիւղատնտեսութեան բոլոր հիմքերը և ուսումնասիրում եմ մարդկային գիտութիւնների այդ շրջանում եղած բոլոր նոր կատարելագործութիւնները և գիւտերը: Ես երբէք անհանգիստ չեմ մտածելով, թէ այս կամ ուրիշ բանը այնպէս չի շինվի, որպէս հրամայված էր, որ նոր արօրը լաւ չեն բանեցնի և որ իմ բանուորները որ և է յիմարութիւն կանեն: Ոչ, ես գիտեմ, որ ամեն բան լաւ է գնում. միթէ Մարցէլլան այնտեղ չէ:

«Ես կարծում եմ, որ իմ կինը, ազատակամ և ինքնուրոյն դառնալուց առաջ, պէտք է ընտելանայ հնազանդութեանը: Առ ժամանակ ես չեմ հարցնում նրա կարծիքը, այլ պարզ ասում եմ, որ այս ինչ բան պէտք է լաւ լինի, որովհետև ես այդպէս եմ կարծում, և նա ճշդութեամբ կատարում է այն, ինչ որ ես հրամայում եմ, և եթէ սկզբում նա երբեմն կասկածում էր իմ կշռադատութիւնների ստուգութեան վրա, այժմ նա աւելի ես ուրախանում է, երբ տեսնում է, որ ես չեմ սխալվել իմ հաշւի մէջ: Այդպիսով, նա խոստովանեց իմ գերազանցութիւնը և այժմ հպատակվում է այն կատարեալ համոզմունքով, որ ես ամեն բան աւելի լաւ եմ հասկանում, քան նա: Կատարելապէս զինուորական դեսցիպլինա հաստատվեցաւ մեր տնտեսութեան մէջ. ճաշից և ընթրիքից առաջ Մարցէլլան, որպէս ծեր և լուրջ ֆէլդֆէբել, գալիս է և յայտարարութիւն է բերում: Ցերեկով մենք միայն տեսնվում ենք ճաշի ժամանակ, որից յետոյ ես ինձ թոյլ եմ տալի մի փոքր հանգստանալ. յետոյ մենք միասին ծխում ենք պետերբուրգեան մի քանի փոքրիկ պապիրոսներ, բիլիարդ ենք խաղում, կարդում ենք լրագիրներ և նորից զբաղվում ենք գործով. իսկ արևի մայր մտնելու ժամանակ երբ վերջացնում ենք մեր գործը, այն ժամանակ մենք թէյ ենք խմում. եռ եկող ինքնաեռի մօտ մենք ուսումնասիրում ենք արարչութեան օրէնքները և մտքով ընկղմվում ենք անցեալ դարերում: Ժամանակ առ ժամանակ մենք լաւ գիրք էլ ենք վերցնում, և ապա... ապա մենք դադարում ենք խօսել, բռնում ենք միմեանց ձեռքը, Մարցէլլան իր գլուխը դնում է կրծքիս վրա—և մենք երջանիկ ենք. երբեմն նա այդպէս էլ քնում է,—այն ժամանակ ես բարձրացնում եմ նրան և տանում եմ մեր ննջարանը,—բայց դու չես համարձակվի այնտեղ մտնել. նրա շէմքը պահպանում են երկար մօրուքաւոր բարի ոգիները, այնտեղ թագաւորում է ամուսնութեան սուրբ և յաւիտենական բանաստեղծութիւնը:

«Երէկ ես չը կարողացայ ուղարկել այդ նամակը, իսկ այսօր ես էլի մի քանի բան յիշեցի և կամենում եմ կրկին մի քանի տողեր աւելացնել դրան:

«Դու երևի նկատեցիր, որ այժմ ես պէտք է հանգստութիւն տամ Մարցէլլային և չը յոգնեցնեմ նրա կազմուածքը: Պէտք է ասած, որ ես աւելի շատ ժամանակը նուիրում եմ նրա կրթութեանը: Մենք աւելի շատ կարդում ենք և միշտ ամենալաւ գրուածքները: Ես սկսեցի Կրիլօվի առակներից և Կօլցօվի երգերից, յետոյ սկսեցի կարդալ նրան Նէստորի ժամանակագրութիւնը և Ոդիսևը ռուսաց թարգմանութեամբ: Ես կարծում եմ, որքան աւելի շուտ ծանօթանայ նա Պէնելօպի հետ, այդ հաւատարիմ, տնտես և իդէալական տանտիկնոջ հետ, այնքան աւելի լաւ է: Կարդացինք մենք կրկին «Եվգէնի Օնէգին», «Կապիտանի աղջիկ» հեղինակութիւնները, Գօգօլի «Մեռեալ հոգիները», Լերմոնտովի, Տուրգենէվի գրուածք-

չիր երեխայի ծաղիկ կտրելուց պահանջում է 20 կոպէկ: Շիրակեցիք չատ անգամ չնայլութիւն են համարում վճարել 20 կ. ծաղիկ կտրողին: Ծաղկի ցաւը մի կողմից և անասունների ջարդը միւս կողմից, երկուսն էլ զուգընթացաբար մեծ հարուած են տալիս արևմտեան Շիրակին: Երեք ամիս հազիւ անցել է, որ յոյս կար թէ անասունների ցաւը կը վերջանայ, բայց այժմ կրկին սկսվել է: Ցաւը այժմ առաջինի նման չէ. այժմ երբ մալը բռնվում է, իսկոյն սատկում է և չաները ուռչում և տրաքվում են: Իսկ առաջվայ ցաւը տևում էր 8 օրից մինչև 10 օր և այնուհետև կենդանին սատկում էր: Այս տարի Շիրակում ամեն տեղ հացաբոյսը չատ լաւ է, միայն բնակիչներին յուսահատեցնում է այն հանգամանքը որ մի քանի տեղերում մորեխ է յայտնվել. երկիւղ են կրում որ այդ վնասակար միջատը կը տարածվի: Եթէ երկրագործները իր ժամանակին միջոցներ գործ չը դնեն մորեխը կոտորելու, հետևանքը կարող է չատ անմխիթար լինել: Գաւառապետը կարգադրութիւն է արել մորեխի կոտորելու մասին, բայց ինքն ժողովուրդն էլ պէտք է նրան աջակցի: Եթէ այս տարի ամեն փորձանքից ազատ լինեն ցանքերը, այն ժամանակ, ինչպէս մեզ գրում է թղթակիցը, մեծ առատութիւն և էժանութիւն կը լինի գաւառում: Ցորենի և գարու հասկերը արդէն լցվում են և մի ամսից անչուչտ կը հնձվեն:

—

ԿԱՐՍԻՑ մեզ գրում են հետևեալը: «Յունիսի 2-ին կէսօրից յետոյ $5^1/_4$ ժամին այստեղ ընկաւցի մեծութեամբ կարկուտ եկաւ: Դաչտերում եկած կարկուտը աւելի էլ խոչոր էր, քան թէ քաղաքում եկածը, բայց բարեբախտաբար աննչան վնաս տուեց արտերին, որովհետև ցանքերը դեռ չատ փոքր են և անձրևները անպակաս են: Արտերը խիստ լաւ են, յոյս կայ լաւ հունձի և այդ պատճառով յոյս կայ որ ալիւրը այս տարի էժան լինի»:

—

Ռուս լրագիրները հաղորդում են որ գեներալ Մրովինսկուն, որ աքսորված էր Աստրախան և զրկված էր իրաւունքներից, թոյլ է տուած կրկին վերադառնալ Ս. Պետերբուրգ և նրան կրկին վերադարձրած են նրա իրաւունքները:

—

Անցեալ համարում տպված հեռագիրը հաղորդում է որ կոմս Լօրիս-Մելիքով տկարութեան պատճառով արձակուրդ ստացաւ Ռուսաստան և արտասահման: Թիֆլիսում լուր է տարածված որ կոմսը կը գայ մեր քաղաքը, իր մօր հետ տեսնվելու համար:

—

Մենք լսում ենք որ իբր թէ դիտաւորութիւն կայ Թիֆլիսի մաքսատունը ոչնչացնել, իսկ մաքսատները կը պահպանվեն միայն Բագու, Բաթում և փօթի քաղաքներում:

—

Շիրակի գաւառի Ղզլչախչախ գիւղից մեզ գրում են: «Յունիսի 2-ին քիւրդերը օր ցերեկով գնում են Անի, նախ մտնում են աւերակների պահապան Ներսէս վարդապետի մօտ, յետոյ աւարի են առնում վանքում գտնված բոլոր արծաթեղէն անօթները, հանդերձ կահ-կարասիքներով և անյայտանում: Վնասը հաչւում են մօտաւորապէս 600 րուբլ: Այս երկրորդ անգամն է որ նոյն վանքը թալանում են քիւրդ աւազակները: Զարագործների հետքը չեն կարողանում գտնել: Յոյս ունենք որ այս անգամ Շիրակի գաւառապետը ուչադրութիւն կը դարձնէ այդ անցքի վրա և չի խնայի հետախուզելու, չարագործներին երևան հանելու համար և նրանց խստութեամբ պատժելու, ի զգուչութիւն այլոց»:

—

Նոյն տեղից մեզ գրում են, որ այս տարի կենսական պիտոյքները Շիրակում բաւական էժան են: Ահա ամենաանհրաժեչտ մթերքների գները: Առաջին տեսակի ալիւրի պուդը արժէ 90 կոպէկից մինչև 1 րուբլ, գարին պուդը արժէ 45 կոպէկ, նոր կարագ իւղը պուդը արժէ 9 րուբլ, անքաչ պանիրը, լաւը 2 ր. 40 կոպ., հասարակ պանիրը 1 ր. 20 կ., վերջապէս 8 հատ ձուն 5 կոպէկ: Իսկ տաւարի մսի ֆունտը արժէ 10 կոպէկ:

—

Մեզ գրում են ԱԽԱԼՔԱԼԱՔԻՑ հետևեալը: «Ամսիս 6-ին, երեկոյեան վեց ժամին, մի յանդուգն չարագործութիւն կատարվեցաւ քաղաքից մի վերստ հեռու Տիլիսկա գիւղի ճանապարհի վրա: Տիլիսկա գիւղը պատկանում է Ախալցխա քաղաքի բնակչաց, պ. պ. Մուսխէլօվներին և Շարապճի-օղլիներին: Մեր յիչած օրը՝ Թայիր Շարապճի-օղլին քաղաքից գնում է Տիլիսկա, որ երեք վերստ հազիւ հեռու է քաղաքից: Քաղաքից կէս վերստ հեռու՝ ճանապարհի վրա գտնվում է կալուածատէր Մուսխէլօվների տունը: Շարապճի-օղլուն ընկերակցում էր մի լեզգի: Մուսխէլօվների տնից մի քանի սաժէն հեռանում են թէ չէ, յանկարծ մի քանի ձիաւորներ զանազան կողմերից չրջապատում են սրանց. Շարապճի-օղլին հրամայում է իր ուղեկցին փախչել գիւղ և եղբարցը իմաց տալ: Հազիւ ծառան հեռանում է և ահա լսվում են հրացանի մի քանի եռևէ եռև պայթիւններ: Կէս ժամից յետոյ տեղւոյս ոստիկանութիւնը գտաւ Շարապճի-օղլու դիակը՝ որից դուրս են բերած վեց գնտակներ: Սպանողները՝ Մուսխէլօվների ծառաներն են, որոնցից մէկը խոստովանվել է իր յանցանքը և բռնված է: Զարմանալին այն է որ Միխ. Մուսխէլօվ, (որ հրացանաձգութիւնը լսելով չտապել է պատահմունքի տեղը) և ուրիչ մի ծառայ վիրաւորված են թևերից, որովհետև սպանվողը զէնք չունէր. պ. Նահանգապետի կարգադրութեամբ արգելված էր դրան զէնք կրել: Հանգուցեալի մօտից դուրս է եկել 182 րուբլի, այն ինչ ասում են թէ այդ օր նրա մօտ տեսել են 1,000 րուբլի. նմանապէս չը գտնվեցաւ և ոսկէ ժամացոյցը»:

—

Պարսկաստանի Սալմաստ գաւառի փայաջուկ գիւղի դպրոցի աչակերտները, ինչպէս մեզ հաղորդում են, Համբարձման օրը թատրոնական ներկայացում տուին դպրոցի դահլիճում: Խաղացին «Շուչանիկ» ողբերգութիւնը: Ներկայացմանը բացի հայերից ներկայ էին և բազմաթիւ պարսիկներ, որոնք ոգևորված կերպով ծափահարում էին երիտասարդ դերասաններին:

—

Պարսկաստանի Գավրէժ քաղաքից մեզ գրում են: «Ձեր լրագրի 60-որդ համարում կարդալով պ. Ալէքսանդր Արէլեանցի ստորագրութեամբ մի յօդուած արհեստագործութեան և ուսման վերաբերութեամբ, տեղիս մի քանի երիտասարդներ չտապում են յայտնել յօդուածագրին իրանց համակրութիւնը նրա յայտնած գաղափարների համար: Արդարև այն ազգը իրան բաղդաւոր կը զգայ, որ կը կատարելագործվի արհեստների մէջ: Նոյնպէս մեծ համակրութեամբ ընդունվեցաւ «Աղբիւր» ամսագրի № 3 մէջ տպված «Գաբօի նամակներ» յօդուածը, որ նոյնպէս ցոյց է տալիս արհեստների առաւելութիւնը համեմատելով վաճառականութեան հետ: Ցաւալի է որ ընդհանրապէս մեր հայերիս մէջ արհեստի կատարելագործութիւնը արհամարհվում է: Հայը ընդհանրապէս կարծում է որ բացի վաճառականութիւնից ուրիչ անկախ պարապմունք չը կայ աչխարհիս երեսին»:

—

ԴԵՐԲԵՆԴԻՑ մեզ գրում են հետևեալը: «Ձեր լրագրի № 85 մէջ կարդացինք Շուչուց գրած մի նամակ, որ ստորագրված էր Կարապետ-բէկ Մելիք-Փարսադանեան Օրբէլեանի անունով, որով նամակագիրը յայտնում է թէ ինքն է իսկական ժառանգ Անգլիայում վախճանված Ժան-Ժակ Օրբելեանի և թէ արդէն գատ է սկսել պահանջելու այն 70 միլիօն րուբլ գումարը, որ մնացել է հանգուցեալից: Բայց մենք, մեր կողմից, խորհուրդ կը տայինք պ. Մելիք-Փարսադանեանցին, կամ նոյնպէս Մահտեսի Յովհաննէս և Յովսէփ Օրբէլեանցներին, որ ի զուր տեղից չաչխատեն և փող չը ծախսեն ժառանգութիւնը ձեռք բերելու համար, որովհետև ահա մօտ ինն տարի է որ Դէրբէնդում ժամանակաւորապէս բնակվող Կարապետ և Պօղոս Յարութիւնեան Օրբէլեանցները, որոնք արտասահմանում լաւ կրթված և համալսարանական մարդիկ են, այդ գործի ճիչդ էութիւնն իմանալով, եռանդով և ոչինչ դրամական միջոց չը խնայելով, չարունակում են դատը և կը չարունակեն մինչև տանելը: Ինչպէս լսում ենք Կարապետ և Պօղոս Օրբէլեանցները ունեն իրանց ձեռքում զանազան նամակներ, որոնցից հաստատվում է որ Ժան-Ժակը և իրանց հայր Յարութիւնը միչտ նամակագրութիւն են ունեցել և կայ նրանց մէջ ազգականութիւն: Պ. Կարապետը գործի համար մի անգամ Լօնդօն էլ գնացել է: Իսկ, ինչպէս լսում ենք, թագադրութեան ժամանակ պ. Կարապետ Օրբէլեան առիթ է ունեցել ներկայանալ Մոսկվայում կոմս Լօրիս-Մելիքօվին, նոյնպէս տեսնվել է և Մակար արքեպիսկոպոսի հետ: Ասում են որ նրանցից էլ քաջալերութիւն ստացաւ իր գործը չարունակելու: Կարապետ Օրբէլեան մօտ 60 տարեկան մարդ է և, ինչպէս լսում ենք, չատ բարի ազգասէր և մարդասէր մարդ է: Ուրեմն կարելի է ցանկանալ որ վերոյիչեալ մեծ գումարը նրա ձեռքըն ընկնի, որովհետև կարելի է յուսալ որ նա բարի գործեր կը կատարէ իր հարստութեան օգնութեամբ:»

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 17 յունիսի: Ռուսաց թղթ. րուբլ Լօնդօնի վրա արժէ $23^9/_{16}$ պէնս, Համբուրգի վրա $201^3/_4$ պֆ., Փարիզի վրա 248 սանտիմ: Ոսկի արժէ 8 րուբլ 38 կ.

ները և, վերջապէս, աստուածաչունչը: Իսկ գերմանական գրքերից ես ծանօթացրի նրան Գէօթէի փոքրիկ բանաստեղծութիւնների, Վէրտէրի, բնագրի մէջ Ֆաուստի հետ և Մակբէտի ու Դօն-Կիխոտի թարգմանութիւնների հետ: Դրանցից յետոյ մենք պէտք է կարդանք Հումբօլդի գրուածքները:

«Եւ այդպէս, սիրելի բարեկամ, ամեն բան առաջ է գնում: Իսկ նրա ձեռագիրը ամեն օր աւելի հաստատ է դառնում և այժմ արդէն չատ սիրուն է: Ի լրումն, կնոջս վրա սիրահարված էլ եմ... բայց բաւական է, ապա թէ ոչ, եթէ ես սկսեմ խօսել նրա մասին, այն ժամանակ չեմ կարող վերջացնել նամակս:

«Ցտեսութիւն, մեզ մի մոռանայ:

«Ալէքսանդր:»

—

«Լէմնօէ, 14 օգոստոսի 1858 թ.

«Կինս իսկոյն ինձ մի գեղեցիկ տղայ պարգևեց: Դեռ երեկոյեան նա կատարելապէս առողջ էր և տերրասի վրա խօսում էր հետս. յանկարծ նա մտաւ իր սենեակը, և մի ժամից յետոյ ծնվեցաւ մեր մանուկը և այնպէս էր աղաղակում, որպէս կարող են աղաղակել միայն գիւղական առողջ երեխաները: Մարցէլլան կատարելապէս զուարթ և ուրախ է, ինքն է ծիծ տալիս որդուս, և ես թոյլ տուեցի այդ փոքրիկ աղաղակողին ծծել այդ գեղեցիկ, առողջ կուրծքը. ինձ թվում է, որ ես կարող էի նախանձել մէկ ուրիչ երեխային, բայց ոչ թէ իմ անդրանիկին: Հայրը, ծծմայրը և ամբողջ տունը—բոլորն ուրախանում են, կարծես թէ երկրորդ անգամ կատարվեցաւ Վիկլէֆի հրաչքը. ամեն գիւղերից վազելով գալիս են գիւղացիները, բերում են իրանց համեստ ընծաները և կամենում են տեսնել երեխային,—և Մարցէլլան չէ յոգնում ցոյց տալ նրան, և մայրական հպարտութեամբ լցված երջանիկ ժպիտը չէ հեռանում նրա երեսից: Տղան իմ և քո անունով կը կոչվի, դու կը լինես նրա կնքահայրը, իսկ իմ փեսան, Եւայի մարդը, քո փոխանակ կը կանգնի աւազանի մօտ: Ո՛հ, ես այնպէս բաղդաւոր եմ, որ, կարծես, երջանկութիւնից սիրտս դադարում է բաբախել:

«Քո Ալէքսանդր:»

—

Աչնանը, 1863 թւին, լեհական խռովութիւններից անմիջապէս յետոյ, ես հանդիպեցի կոմս Կօմարօվին Լէմբերգում. նա աւելի ևս արի էր դարձել, և երջանկութիւնը փայլում էր նրա դէմքի վրա. իսկ մնացած բաներում ես ոչինչ փոփոխութիւն չը գտայ նրա մէջ:

—Այժմ կարծում եմ, որ հաստատապէս կարող եմ ասել քեզ, թէ արդեօք իրաւացի յայտնվեցան իմ հայեացքները ամուսնութեան վրա,—սկսեց նա, երբ որ մենք նստեցինք սեղանի մօտ և հանգիստ կերպով տեղաւորվեցինք իմ սենեակում մի չիչ գինի խմելու դիտաւորութեամբ:—Ահա վեց տարի է արդէն, որ ես ճանաչում եմ Մարցէլլային, և ձեռքս խղճիս վրա դրած կասեմ քեզ, որ մենք օրից օր աւելի և աւելի սիրում ենք միմեանց, այնպէս որ մեր սէրը աճում է, և ոչ թէ պակասում: Բայց որպիսի կին դուրս եկաւ Յօլօբաղի կոպիտ և տգէտ դեղջկուհուց: Կոմսուհի Կօմարօվան կարող է ամաչեցնել մեր բոլոր ազնուական կանանցը իր ազնւութեամբ, ճաչակների և սովորութիւնների նրբութեամբ,—նա կատարելապէս ազնիւ կին է և մի նոյն ժամանակ որպէս գեղեցիկ է: Ի հարկէ, նա քսան և չորս տարեկան է միայն, բայց մենք երեք որդի ունենք արդէն:

—Եւ որպիսիք են քո որդիքը,—հարցրի ես բարեկամիցս:

—Կայտառ Սաչան, որը արդէն հինգ տարեկան է դարձել, բոլորովին մօր նման է. երկրորդը, Կօնստանտինը, աւելի նման է Չէրնօչէնկօի ընտանիքին, իսկ փոքրիկ Օլգան ինձ կը նմանվի: Այժմ տանն ես բաւական գործ կայ, մանաւանդ երեխաների հետ. բայց այնու ամենայնիւ առանց Մարցէլլայի ես չեմ կարող գործ կատարել իմ դաչտային տնտեսութեան մէջ: Մենք այնտեղ հասանք, որ առանց ինձ նա չէ վստահանում իրան համար մի զարդարանք ընտրել, իսկ առանց նրա հաւանութեան ինքս ինձ վրա և դէպի իմ նախադծերը ես հաւատ չունեմ: Այդ պատճառով և ընդունեցի տանս բարի պառաւ աղջիկ Բաբէտային, այն արարածներից մէկին, որոնք միչտ ապրում են միայն ուրիչների համար: Մարցէլլան ի դէպ դաչնամուրի վրա ածել և երգել սովորեց նրանից:

Կոմսը առ ժամանակ լռեց և ծխեց իր ծխախոտը:

—Դեռ ես ծեր Չէրնօչէնկօն կենդանի է,—հարցրի ես նրան:

Ամենքը կենդանի և առողջ են: Մենք յաճախ գնում ենք Յօլօբաղ կնոջս և երեխաներիս հետ միասին, և Չէրնօչէնկօ ընտանիքի անդամները գալիս են մեզ մօտ,—և, երևակայիր, իմ աները բերել տուեց իրան համար ամերիկական լաւ արօրներ և մինչև անգամ կասող մեքենայ, և այդ պատճառով գիւղացիները նրան «պրուսացի» անուանեցին:»

—Ես քեզ պէտք է խոստովանվեմ,—մի փոքր յետոյ պատասխանեցի ես,—որ այժմ ես աւելի եմ համակրում քո հայացքներին, քան վեց տարի սրանից առաջ:

«Տարիների ընթացքում ամեն մէկը անպատճառ կը համաձայնվի ինձ հետ,—բացականչեց կոմսը,—միայն մէկը տեսականապէս, իսկ միւսը գործնականապէս: Ախր ես քարոզում էի ոչ թէ իմ անձնական գաղափարները, այլ ժամանակի գաղափարները. բայց այն ժամանակից աւելի ես հեռու գնացի: Դու դեռ չես կարող երևակայել, թէ որպէս ամուսնութիւնը բարոյապէս բարձրացնում և զարգացնում է մեզ: Որքան ես առաջ քաչեցի Մարցէլլային, այնքան էլ նա առաջ քաչեց ինձ:

—Ո՞րպիսիք են քո այժմեան հայացքները,—հարցրի ես նրան:

—Հազիւ թէ դրանք նոր լինեն,—ժպտելով պատասխանեց կոմսը,—բայց եթէ նոր էլ չեն, սակայն ուղիղ են: Օրինակ, ես փորձեցի, թէ որպէս մարդս ուրախ է, երբ կատարում է իր պարտականութիւնները: Մի վախենայ և մի կարծիր թէ ես բարոյագէտ եմ դարձել: Մինչև այժմ ես միայն բարոյական օրէնքն էի ընդունում. իմ մերձաւորի հետ չը վարվել այնպէս, որպէս որ չէի ցանկանայ, որ ինձ հետ վարվէին, բայց այժմ ես մի ուրիչ պարտաւորութիւն էլ եմ ընդունում. [illegible] հակալութեան զգացմունքը: Հաւատացիր, որ երբ բաժանում ես թէ ցաւը, և թէ ուրախութիւնը, ամեն օր հոգս ես քաչում ուրիչի օգտի և բարեկամութեան մասին, երբ որ փոխադարձ միմեանց [illegible] րում և օգնում էք միմեանց, այն ժամանակ մեր սիրտը լցվում է կարեկցութեան աննկարագրելի և քաղցր զգացմունքով դէպի այն էակը, որի հետ մենք այնպէս սերտ կապված ենք, և այդ զգացմունքը չի հանգչի և այն ժամանակ, երբ կը ցրվեն մեր բոլոր երազները:

—Այդ քեզանից եմ լսում արդեօք.—զարմանքով բացականչեցի ես:—Նչանակում է, դու ես խոստովանվում ես, որ քո երազները ցրուեցին նոյնպէս, որպէս և իւրաքանչիւր ուրիչի մօտ:

—Դա ինքն իրան հասկանալի է,—պատասխանեց ինձ բարեկամս,—չէ՞ որ ամուսնութիւնը մի բնական ձգտումների հետ հակասութեան մէջ է մտնում, և այդ պատճառով ամեն մէկը պէտք է պատրաստ լինի այն բանին, որը աւելի վախով է զուով անձնուրացութիւն է անուանվում. բայց ո՛վ բաղդահոս և չլացնող երջանկութեան փոխանակ, որից հրաժարվում ես, դու ձեռք ես բերում մի ուրիչ աւելի երկարատև և անգնահատելի երջանկութիւն: Հէնց այդ է ամուսնութեան ամենագեղեցիկ կողմը. միայն ամուսնութեան մէջ այնպէս գեղեցիկ միանում են մարդկութեան երջանկութեան երկու ֆակտօրները՝ անձնուրացութիւնը և վայելչութիւնը: Եւ վերջ ի վերջոյ սէրն ինչ է արդեօք, եթէ ոչ ողջախոհութիւն: Ո՞րպէս փոխադարձ գաւոր, մինչև անգամ կորստաբեր է դառնում զգացմունքը, եթէ մէկը բացառապէս անձնատուր է լինում միւսին և դառնում է նրա ստրուկը: Այդ ողջախոհութիւնը պէտք է փոխադարձ լինի, և հէնց սրա վրա է իսկապէս հիմնվում մեր սեփական

պէկ, արծաթ 1 ր. 37 կոպէկ: Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 96½ ր., երկրորդ 94 ր. 12 կ., երրորդ 94 ր., չորրորդ 94 ր., հինգերորդ 93 ր. 87 կոպէկ: Ներքին առաջին 5% փոխառութեան տոմսակը արժէ 222½ ր., երկրորդ 211¾ ր.: Արեւելեան առաջին 92 ր., երկրորդ 92 ր., երրորդ 92¼ ր.: Բորսայի տրամադրութիւն հանդարտ է:

ՍԵՐՄԱԿՍԻ, 16 յունիսի: Այսօր կատարվեցաւ Սվիրի և Սիասկի նոր ջրանցքների հանդիսաւոր բացումը: Թագաւոր կայսրը, կայսրուհին Թագաժառանգի, Գիօրգի և Ալեքսէյ Ալէքսանդրովիչ Մեծ իշխանների և Լէյխտենբերգեան դքսուհու հետ բարեհաճեցին գալ „Ալէքսանդրիա" նաւով, որ առաւօտեան 9 ժ. 20 ր. խարիսխ գցեց Սվիրի նոր ջրանցքի մուտքի մօտ: Ջրանցքի առաջ դրօշակներով զարդարված նաւահանգիստ էր կազմված: Ջրանցքի մօտ եկեղեցական վրան կար մաղթանքի համար: Մօտաւորապէս 11 ժամին կայսերական նաւը մօտեցաւ նաւահանգստին, որտեղ սպասում էին՝ Ս. Պետերբուրգի և Ռիբինսկի բօրսային վաճառականների պատգամաւորները թւով 19 մարդ, Ս. Պետերբուրգի նահանգապետը, ազնուականների գաւառական առաջնորդը, ճանապարհների հաղորդակցութեան պաշտօնեաները, ջրանցքի կառուցանողները, տեղական գիւղացիների պատգամաւորները և ձկնորսներ: Նոյն Մեծութիւնները նաւահանգստի վրա ողորմաբար ընդունեցին պատգամաւորներին, որոնցից Գ. Ի. Ալէքսէեվ և Մ. Ն. Ժուրավլեօվ երախտագիտական ուղերձ մատուցին, որ կարդաց Ալէքսէեվ: Ա. Ե. Պրօզօրօվ, Ն. Մ. Պօլեժաեվ և Ա. Գ. Ելիսէեվ մատուցին աղ և հաց արծաթէ սկուտեղի վրա: Կայսրուհուն և Լէյխտենբերգեան դքսուհուն փունջեր ներկայացրին հետեւեալ պատգամաւորներ՝ Գ. Բ. Գիրշբուրգ, Ե. Ե. Լինդես, Ի. Ն. Շչերբակօվ և Ի. Ի. Ալաֆուզօվ. վերջինը արտայայտեց Թագաւորին առեւտրականների շնորհակալութիւնը ջրանցքներին Նոյն Մեծութիւնների անունը յատկացնելու թոյլտւութեան համար: Թագաւորը բարեհաճեց պատասխանել յոյս յայտնելով, որ բացվող ջրային ճանապարհը կը նպաստէ ռուսաց առեւտրի և արդիւնաբերութեան զարգացմանը: Գիւղական հասարակութիւնների պատգամաւորներից Նոյն Մեծութիւնները բարեհաճեցին ընդունել աղ և հաց, իսկ ձկնորսներից ձուկը և նրանց հարց ու փորձ արին: Այնուհետև ներկայացան ճանապարհների հաղորդակցութեան պաշտօնեաները, ջրանցքի կառուցանողները և շոգենաւերի տէրերը: Նոյն Մեծութիւնները ուղեկցութեամբ ճանապարհների հաղորդակցութեան, ֆինանսների և ներքին գործերի մինիստրների, ծովային մինիստրութեան կառավարչի և սվիտայի, ուղեկցված ժողովրդի ոգեւորված աղաղակներով անցան կարմիր մահուդով ծածկված եզրը մինչև մաղթանքի կատարման տեղը և յետոյ լըսվեցաւ մաղթանքը և ջրանցքի օծումը, որ կատարում էր Խակլիեվսկի մայր-եկեղեցու միաբանը: Վերադառնալով նաւահանգիստը Նոյն Մեծութիւնները ընդունվեցան նոր ոգեւորութիւններով: Կանայքը ճանապարհը ծածկում էին նկարված երեսբբիչներով և թաշկինակներով: Մաղթանքից յետոյ Նոյն Մեծութիւնները վերադարձան „Ալէքսանդրիա" նաւը: Ջրանցքի բացման հանդէսը կատարելու համար նրա վրա անց էր կացրած կապոյտ ժապաւէն, որ ամրացրած էր ջրանցքի ափերի կայմերի վրա և վայր էր թողված կայսերական նաւի վրա: Այդ ժապաւէնը բռնած ունէին ծովային մինիստրութեան կառավարիչը և ճանապարհների հաղորդակցութեան մինիստրը: Հէնց որ նաւը շարժվեց, Թագուհին կանգնած Թագաւորի մօտ գահի վրա արծաթէ մկրատով կտրեց ժապաւէնը: Կայսերական նաւին հետեւեց առաջին „բեռը" հինգ մանր նաւերից, որոնց քարշում էր „Բիստրի" շոգենաւը և յետոյ մի քանի շոգենաւեր, որոնք ուղեկցում էին կայսերական նաւին մինչև Սվիր գետը, որը ծածկված էր դրօշակներով զարդարված նաւերով: Վերջինները սպասում էին ջրանցքի բացմանը: Ափին կայսերական նաւին հետեւելով վազում էր ժողովուրդը: Ժամի 1-ի սկզբին նաւը հեռացաւ և հանդէսը վերջացաւ: Նոյն Մեծութիւնների ճանապարհին մինչև Ս. Պետերբուրգ սպասում էին բազմաթիւ պատգամաւորներ տեղական հասարակութիւններից և ձկնորսներից: Նեվա գետի ափերը մինչև Շլիսելբուրգ զարդարված էին դրօշակներով և ծածկված ժողովրդով:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 17 յունիսի: Երէկ դարձեալ երկու մեծ հրդեհներ եղան: Գիշերը այրվեցաւ Պավլովի փայտի բօրսան, իսկ ցերեկը Զասի հիւսնային գործարանը „Օբվօդնի" ջրանցքի վրա և Պավլովի կաշուէ գործարանը Մօսկօվսկի թաղի մօտ: Վնասները նշանաւոր են: Գուտուեվսկի կղզու վրա եղած ահագին հրդեհի մասին լրագիրները հաղորդում են, որ փնասվեցան հետեւեալ ապահովական ընկերութիւնները՝ „Ռօսսիա" 800,000 ր., „Ռօսսիսկօե" 450,000 ր., իսկ մնացածները փոքր գումարների. բայց որովհետև այրվածը նորից ապահոված էր արտասահման, վնասը, որ ընդհանրապէս համնում է 1,350,000 ր. գումարի կրեցին արտասահմանի ընկերութիւնները:

Կ. ՊՕԼԻՍ, 17 յունիսի: Էգուց կը գումարվեն պետութիւնների ներկայացուցիչները խօլերայի դէմ միջոցները քննելու համար: Ալէքսանդրիայից այստեղ հասած ռուսաց շոգենաւը, որ մի օրվայ կարանտինի ենթարկվեցաւ Դարդանելեան նեղուցի մէջ, յետ ուղարկվեցաւ նեղուցը տասն օրվայ կարանտինի ենթարկվելու համար: Նրան մինչև անգամ թոյլ չը տրվեցաւ փօստը յանձնել:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 յունիսի: „Ռօսսիա" ապահովական ընկերութեան վարչութիւնը յայտնում է, որ նրա վնասը Գուտուեվի հրդեհից համնում է ընդամենը 35,000 ր., որից բուն ընկերութեան մասը 9,000 ռուբլ է:

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԻԱ, 18 յունիսի: Երէկ Դամիետի մէջ խօլերայով հիւանդացան 122 հոգի, որոնցից 113 մեռան: Պօրտ-Սայիդի մէջ հիւանդացան 2, որոնցից 1 մեռաւ: Մանժուրայի մէջ մեռան 7 հոգի:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 19 յունիսի: Ներքին գործերի մինիստրի օգնական Օրժեվսկուն շնորհված է Վլադիմիր շքանշանը 2 կարգի: Ս. Պետերբուրգի քաղաքապետ նշանակվում է օբեր-պօլիցիմէյստեր Գրեսսեր: Հրատարակված է գիւղական ներկայացուցիչների ցուցակը թագադրութեան ժամանակ, որոնց շնորհված են մեդալներ „Ջանասիրութեան համար" փորագրով: Նիկօլաեվսկայա ամրոցային արտիլերիան ոչնչացնվում է և նրա փոխարէն կազմակերպվում է Օչակօվսկի ամրոցային արտիլերիական վարչութիւն երկու բատալիօններից: Բայց մինչև Օչակօվսկի ամրոցների կազմակերպելը Նիկօլաեվի մէջ թողնվում են 26 թնդանօթներ: Նիկօլայեվսկի արտիլերիայի մէջ ծառայողներից կազմակերպվում է Օդէսսայի և Սեվաստօպօլի արտիլերիական պահեստների վարչութիւն:

Կ. ՊՕԼԻՍ, 19 յունիսի: Այն նաւերի համար, որոնց վրա խօլերայով հիւանդանալու դէպք է եղել, միջազգային խորհուրդը 14 օրվայ կարանտին նշանակեց, մնացածների համար 10 օրվայ:

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԻԱ, 19 յունիսի: Այստեղ նշանակված է առողջապահական մասնաժողով:

ՓԱՐԻԶ, 19 յունիսի: Նախազգուշութեան միատեսակ միջոցներ են պատուիրած անկատար և լիակատար վկայական ունեցող նաւերի համար: Այդ կարգադրութեանը առիթ է տուել անգլիական ծովային իշխանութեան սովորութիւնը լիակատար վկայականներ տալ մինչև անգամ այն նաւերին, որոնք դուրս են գալիս վարակված նաւահանգիստներից: Մի քանի առարկաների բերելը, մանաւանդ փալասների, սահմանափակված է: Նոյնպիսի միջոցներ գործ են դրվում Ալժիրի և Տունիսի մէջ: Ուխտագնացութիւնը Մեկկա արգելված է:

ՊԵՇՏ, 19 յունիսի: Հրէաների դէմ հրատարակված յօդուածների պատճառով դատաստանի ենթարկված ունգարական պարլամենտի անդամ Խատօշի արդարացրած է:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

բաղդը: Մենք միայն այն ժամանակն ենք աւելի կատարեալ բաւականութիւն ստանում, երբ մենք կարծում ենք, որ մեր անձը զոհեցինք նրանց երջանկութեան համար, որոնց մենք սիրում ենք, մանաւանդ եթէ մենք գիտենք, որ մենք ևս սիրված ենք նրանցից: Ինձ համար խիկարպէս ճակատագիրը, որքան այդ հնարաւոր էր, թեթեւացրեց բոլոր պարտաւորութիւնները. նրանք դժուար չեն, երբ որ ունես մէկ այնպիսի կին, որը ցերեկով Սիբիլներից ամենագեղեցիկն է և խելօքը, իսկ գիշերը Վեներա է: Բայց դրա մասին հարկաւոր չէ խօսել:

—Խնդրում եմ շարունակել,—ասեցի ես, դու չես հաւատա, թէ որպէս ինձ վրա լաւ ազդեցութիւն է գործում այն բաւականութիւնը, որը ամեն բանում երեւում է քեզ վրա:

—Եւ այդպէս, ես էլի մէկ բան իմացայ,—շարունակեց կոմսը,—մեր փրկութիւնը և ազատութիւնը գտնվում է կնոջ մէջ: Ինչ բանից ասես նա չէ փրկում մեզ: Վերածնելով մեզ մանուկների կերպարանքով, նա փրկում է մեզ մինչև անգամ մահից: Մի անգամ երեկոյեան ես աննկատելի կերպով մտայ նրա սենեակը և տեսայ, որ իմ անդրանիկ որդին, որը այն ժամանակ մէկ և կէս տարեկան էր, չապիկով կանգնած է աթոռի վրա, ծիծաղում է և խփում է իր ձեռիկներով և ոտիկներով. իսկ կինս ծունկ է չոքել նրա առաջ, խաչել է ձեռները և բարձրացրել է դէպի որդին մէկ այնպիսի հայացք, որը աննկարելի է պատմել. նրա մէջ կարդացվում էր մի տեսակ փառաբանութիւն: Այդտեղ ես հասկացայ Կօրէջիօի Մադօնայի ամբողջ միտքը, և այն ժամանակից այդ զարմանալի պատկերը ինձ համար մարդկութեան ամենամաքուր հանգանակը դարձաւ: Իր երեխային պաշտող մօրից աւելի բընական և աւելի սրտաշարժ մի բան կա՞յ արդեօք:

Դրանով է լուծվում մեր էութեան ամբողջ հանելուկը, հանելուկ, որը այնպէս ծանրանում է մեզ վրա. այդտեղ կռիւ չէ կատարվում բնութեան հետ, այդտեղ միայն ինքն բնութիւնն է: Մենք միայն հէնց նոր կեանք սերմանելու համար ենք ապրում, և այդ պատճառով իր մանկիկը կորցրած մօրից աւելի սարսափելի և աւելի տխուր բան չը կայ:

Կոմսը մտածութեան մէջ ընկաւ:—Մենք բաղդաւոր ենք մանուկներով, ինչպէս և ամեն բանով,—ասեց նա մի փոքր ժամանակից յետոյ,—ես չեմ յիշում, որ ամենափոքր տարակուսանք արտահայտէր մեր օրերը: Միայն մէկ անգամ մահուան հրեշտակը թռաւ մեր մօտով, և իմ կինը հազիւ ազատվեցաւ մահից, բայց այդ ոչ այլ ինչ էր, եթէ ոչ յիշեցնումն մարդկային բաղդաւորութեան անհաստատութեան: Այդ պատահեցաւ լեհական ապստամբութեան ժամանակ: Եօրդանը, որին դու, կարծեմ, ճանաչում ես, և մէկ ուրիշ լեհացի ազնուական եկան ինձ և յօդուտ ազգային ռժօնդայի յայտնի տուրք էին պահանջում: Ես վճռողաբար և հաստատ մերժեցի նրանց պահանջը: Խոկոյն և եթ լսվեցան սովորական սպառնալիքներ:—Ես լեհացի չեմ,—պատասխանեցի նրանց,—ես ազատ պետութեան քաղաքացի եմ համարում ինձ, որի բոլոր հպատակները ունեն իրանց իրաւունքները, թէպէտ և պատկանում են զանազան ազգութիւններին. ես ճնշումներ չեմ փորձել և այդ պատճառով ինձ օրէնքների պաշտպանութեան տակ եմ զգում: Իսկ երբ Եօրդանը ժպտաց, այն ժամանակ ես աւելացրի. բայց եթէ այդ պաշտպանութիւնը բաւարար չի լինի, այն ժամանակ ես իմ անձնական ազատութիւնը և ընտանեկան իրաւունքը սեփական միջոցներով ես կարող եմ պաշտպանել:—Ցենելով իմ վստահութիւնը, նրանք վերկացան և դռների մօտ հանդիպեցին Մարցէլլային, որը երկու աղջաւէրներին ոտից մինչև գլուխ չափեց մի-տեսակ անբացատրելի հայացքով:—Ես չը գիտեմ, համաձայն ես արդեօք ինձ հետ,—ասեցի ես:—Ես բոլորը լսեցի,—բացականչեց նա,—եթէ ամեն մէկը նոյնքան բնաւորութիւն և քաջութիւն ունենար, այն ժամանակ բոլոր խռովութիւնները շուտով կը վերջանային,—և նա ձեռքս բռնեց: Ես այն ժամանակ միայն համոզվեցի իմ վարմունքի օրինաւորութեան մէջ: Մենք այստեղ լեհացիների շրջանում նոյն դրութեան մէջ ենք, որպէս ամերիկական տրապպեօրները հնդկացիների մէջ. լեհացիների մէջ մենք գրաւած ունենք քաղաքակրթութեան առաջաւոր տեղերը, թող նրանք գիտենան, թէ կը կորցնենք արդեօք մէկ պաշտօն: Միւս օրը, վաղ առաւօտեան, մտաւ ինձ մօտ ծեր Գէնդրիկը. նա դողում էր և ամբողջ մարմնով գողում էր: Ցայտնվեցաւ, որ լեհացիները ամրոցի դռների վրա կպցրել են իմ մահուան դատավճիռը: Ես ցած գնացի, կարդացի դատավճիռը և պատից պոկեցի Մարցէլլային ցոյց տալու համար:—Աւելի լաւ կը լինէր, եթէ դու երեխաների հետ միասին այստեղից գնայիր,—ասեցի ես: Նա գրկեց ինձ և առաջին անգամ վճռաբար պատասխանեց՝ ոչ: Նա բախտիցս ամրոցում մնաց: Ես լցրի իմ երկու ատրճանակները, մէկը գրպանումս դրի, իսկ միւսը տուեցի կնոջս, բոլոր ծառաներին ես զինուորեցի, ոչ մէկ նախազգուշութիւն աչքիցս չը փախցրի, բայց այնու ամենայնիւ դժբաղդութիւն պատահեցաւ: Մենք հէնց նոր էինք հաւաքվել տէրրասի վրա և կամենում էինք թէյ խմել, երբ երեք գիւղացիք մօտեցան մեզ և, գլխարկները հանելով ասեցին. փառք Ցիսուս Քրիստոսին:—Ցաւիտեանս: Ամէն,—պատասխանեցի ես:—Ցանկարծ նոցանից մէկը յարձակվում է ինձ վրա և պատրաստվում է հարուածել ինձ եռեկից, բայց Մարցէլլան ընկնում է նրանց մէջ և ձախ ձեռքով կանգնեցնում է հարուածը. ինձ յաջողվում է շուռ դալ, գլխաթափ եմ անում մարդասպանին և գետին եմ տապալում նրան. բայց այդ ժամանակ երկու ուրիշները արձակում են իրանց հրացանները: Արձակվում են ատրճանակները,—և ինչ: կինս, առանց երկար մտածելու, մէկին տեղն ու տեղը պառկեցնում է, մինչև որ միւսը ատրճանակը ինձ վրա էր ուղղում: Գնդակը սուլելով անցնում է ականջիս մօտ և դիպչում է պատին: Հետեւեալ վայրկեանին Մարցէլլան բռնում է չաբաղործի կոկորդից և ատրճանակը ուղղում է նրա կրծքին,—նա գերի է մնում կնոջս մօտ: Հրացանաձգութեան ձայնի վրա մօտ են վազում մարդիկ և կապոտում են էմիսարներին (լրտեսներին) արդարադատութեանը յանձնելու համար նրանց: Բայց այդտեղ ես տեսնում եմ, որ կինս գունատվում է և ընկնում է, և ես միայն այժմ եմ նկատում, որ նա վիրաւորված է. ես աղաղակում եմ որ ջուր բերեն, երեխաները ընկնում են մօր վրա և լաց են լինում... Գէնդրիկը թրջում է նրա քունքերը. վերջապէս նա աչքերը բաց է անում, ժըպտում է ինձ, և այն ժամանակ... այն ժամանակ ես երեխայի նման սկսեցի լալ: Ամեն բան լաւ վերջացաւ: Ես արժանի բաւականութիւն ստացայ: Լրտեսների մօտ գտնված թղթերը բացարին իմ առաջ դաւադրութեան մի քանի թելերը. ես մեծ զգուշութեամբ էի գործում և, ութ օրից յետոյ, ինձ աջողվեցաւ Լէմնօի և Ցօլօբաղի գիւղացիներով շրջապատել Ցաւալէ կալուածատեղին: Այդտեղ մենք բռնեցինք ամբողջ յեղափոխական մասնաժողովը իր բոլոր թղթերով, զանձարանով և զէնքի նշանաւոր պաշարով և կալանաւորեցինք բոլորին պետութեան և ժողովրդի անունով, որը բոլորովին չէ խառնվում լեհական կալուածատէրերի անարգ արգայթների մէջ:

—Որ կարողանաս ինքդ դատել,—շարունակում էր կոմսը,—թէ Մարցէլլան որքան իրագործեց իմ բոլոր յոյսերը, խնդրում եմ քեզ կարդալ նրա նամակներից մի քանիսը. դրանցից մէկը ես այսօր ստացայ, միւսները զանազան ժամանակներում, որովհետև իմ բացակայութիւնը երբէք երկարատև չէ լինում: Նրա նամակներից դու նրան աւելի մօտ կը ճանաչես, քան թէ իմ խօսքերից:—Դրանից յետոյ կոմսը տուեց ինձ ծրարը և հանգիստ գիշեր մաղթեց:

(Կը շարունակվի)

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԷԺԱՆ ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ *ամառվայ* ՎԵՌԱՐԿՈՒՆԵՐ *4 ր., 5,000 թէյ բաժակներ 25 կ., 6,000 դանակակալներ և պատառաքաղաքակալներ 10 կ., 3,000 ստօպ անգլիական փոստային* ԹՈՒՂԹ *1 ր. 20 կ. մինչև 4 ր. 40 կ. (ամենալաւ տեսակը):* **ԹԷՅԻ** *ահագին քանակութիւն 1-ին հունձի 1 ր. մինչև 2 ր. ֆունտը, խակական փու-չէ-փու կչիռը* ԱՌԱՆՑ ԹՂԹԻ: **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ** *մէջ Նոյն տեղը ջրամաններ շատ էժան:*

3—10

ԳԼՕԲՈՒՍԻ ԳՐԻՉՆԵՐ

Որոնցով կարելի է գրել ամենակոպիտ թղթի վրա:

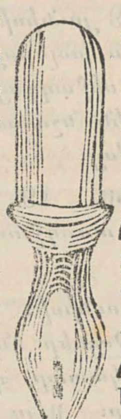

Միակ գործակալութիւն **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹ:** *Նոյն տեղը կան ամեն տեսակ ձեռագրերի համար մեծ ժանակութեամբ* **ԳՐԻՉՆԵՐ** *ամեն ձեւի 25% էժան քան թէ ուրիշ տեղ: կանոյնպէս* ԹԱՆԱՔ, *թուղթ, տետրակներ, գմուռ,* ՄԱՏԻՏՆԵՐ, *քարերկչներ, պենալ,* ԳՐՉԱԿՈԹ, *քասականներ, ծխախոտի ամաններ,* ՄԿՐԱՏՆԵՐ, *ածելիք, սրոցներ, խալեչաներ,* ԲԱԶԿԱԹՈՌ ՄԱՀՃԱԿԱԼ, *վեն բարկու կախելու համար իրեր,* ԳՕՏԻՆԵՐ, *վզգոտիներ,* ՄԱՏՈՒՑԱՐԱՆՆԵՐ, *բրիտանական մետալից իրեր,* ԼԱՊՏԵՐՆԵՐ, *գդալներ,* ԲԱԺԱԿՆԵՐ, *ջրամաններ, երես լուանալու ամաններ, ֆիլտրա, կրան, շփոցներ, այգու մկրատներ, շորի շչեօտկա, գլխի, երկաթէ թելերից, ձիու համար: Մակենտօշներ: Բժշկական թուղթ վատերկլօզետի համար և այլն և այլն:*

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹ:

26—100

ВЪ РЕДАКЦІИ

ГАЗЕТЫ „МШАКЪ"

ПРОДАЕТСЯ БРОШЮРА

НА РУССКОМЪ ЯЗЫКѢ

„ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНІЕ ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ."

Цѣна 25 копѣекъ.

Соч. Григорія Арцруни.

КЁЛЕРСКАЯ УКСУСНАЯ ЭССЕНЦІЯ.

32—50

«ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐՔԵՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ»

Հրատարակութեամբ լոյս տեսաւ և վաճառվում է Թիֆլիսի հայ-գրավաճառների մօտ ընտիր մատենագիրք՝

«ԱԳԱԹԱՆԳԵՂՈՍԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ»

524 *երեսից բաղկացած: Գինն է 1 րուբլի: Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել նա և վարչութեան գրասենեակը, այս հասցէով.* Въ Правленіе Тифлисскаго общества изданія армянскихъ книгъ». Фрейлинская улица, домъ С. Корганова, № 4.

ԵՐԿԱԹԷ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ

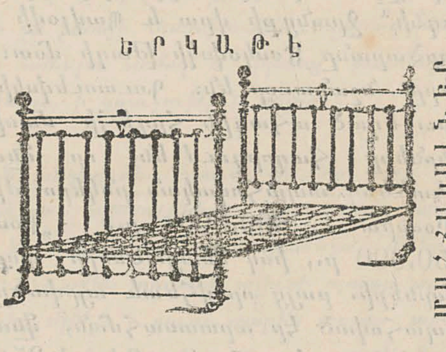

Մի հոգ. համար 8 րուբլուց, երկու հոգու համար 14 ր., մահիճներ ծովային խոտով լցված 6—9 ր. **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԻՋ:** *Նոյն տեղը մեծ քանակութեամբ* ԱՄԱՆՆԵՐ, *դանակներ պատառաքաղներ և երկաթէ* ԳՐԻՉՆԵՐ, *կողպէքներ, թերխ, տղամարդկերանց և կանանց* ԹԱՄԲԵՐ, *մատուցարաններ,* ԿԼԷՕՆԿԱ, *ռեվոլվերներ,* ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ, *ալբոմներ, կոնֆեկտներ,* ԹԷՅ *1-ին հունձի և այլն 25% աւելի լաւ և էժան քան թէ ուրիշ տեղ:*

64—100

ՊՈՒՆՇԻ *կարամէլ:* ՌՕՄԻ ՀԱՄ: ՄՐԳԵՐՈՎ *լցված:* ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ *բոլոր քաղաքներում:*

ՆԻԺՆԻ-ՆՕՎԳՕՐՕԴՈՒՄ *տօնավաճառի ժամանակ հասցէն.* Сѣмянный рядъ д. Муратова.

5—10 (1)

ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ $18^{83}/_{84}$ Թ. (ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ)

„ՎԱՐԺԱՐԱՆ"

Մանկավարժական ամսագիրը կը հրատարակուի նոյն ձիրքով, նոյն ուղղութեամբ, նոյն ծրագրով և նոյն աշխատակիցների գործակցութեամբ:

Ամսագրի ծրագիրը

ա. Ազգիս Վեհափառ Հայրապետի և Թեմական վերատեսուչների կարգադրութիւններն ազգային ուսումնարանների վերաբերութեամբ:

բ. ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ—*յօդուածներ մանկավարժական բովանդակութեամբ:*

գ. ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ—*յօդուածներ ազգային պատմութեան, աշխարհագրութեան, գրականութեան, տոհմագրութեան և լեզուի վերաբերութեամբ:*

դ. ՄԱՏԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ—*քննական յօդուածներ դասագրքերի և մանկական ընթերցանութեան գրքերի:*

ե. ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ—*զանազան տեղեկութիւններ ուսումնարանական կեանքից:*

զ. ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ—*վէպեր, զրոյցներ և այլն, մանկական ընթերցանութեան համար:*

է. Հանելուկներ, խնդիրներ և խաղեր մանկանց համար:

ը. ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:

Բաժանորդների թիւը աւելանալուն պէս, ամսագրի շրջանը կընդլայնենք:

Տարեկան բաժանորդագինն է 5 րուբլի կանխիկ վճարելի: Սակայն խմբագրութիւնս ի նկատի առնելով ուսուցիչների և առհասարակ ազգային պաշտօնեաների մեծ մասի նիւթական անապահով դրութիւնը, և դոցա գործը դիւրացնելու համար որոշել է, որ նոքա ստորագրուելիս մինչև Օգոստոսի 15-ը վճարեն 2 րուբլի. Նոյեմբերին 2 ր. և փետրուարին 1 ր.

Տարին սկսվում է Օգոստոսին և վերջանում Մայիսին, տարին հրատարակելով տասը տետրակ:

Թիֆլիզում ստորագրուել կարելի է խմբագրատանը (Երևանեան հրապարակ, ռուսաց սեմինարիայի հանդէպ, տուն № 20 Միրիմանեանցի) և պ. Եփրեմ Ծատուրեանի լամպային մագազինում: Օտարաքաղաքացիք դիմում են այս հասցէով Въ Тифлисъ, Въ Редакцію педагогическаго журнала «Варжаранъ». Эриванская площадь, противъ русской Семинарій, № 20 домъ Мириманова. *Իսկ արտասահմանից՝* Tiflis (Caucase), Rédaction du journal pédagogique „Varjaran".

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ՝ ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ:

1—10

ԳԱԼԷՐԷԱ **ԱՐԾՐՈՒՆԻ**, ԴՎՕՐՑՕՎԱՅԱ ՓՈՂՈՑ

ՊԱՀԵՍՏ **ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ** № 144.

СКЛАДЪ ЕВРОПЕЙСКИХЪ ТОВАРОВЪ

№ 144, ГАЛЛЕРЕЯ АРЦРУНИ

Ծախվում են. մեծ քանակութեամբ և խիստ էժան, վիէննայի ԹՕՆԷԹ *ֆաբրիկայի* ՄԷԲԷԼԻ *ամեն տեսակ, նոյնպէս* ՈՍԿԵՋՕԾ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ *հայելիների համար և* ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ, *լուսանկարների համար* ԱԼԲՈՒՄԻ *թուղթ,* ԲԷԼգիայի ԱՊԱԿԻՆԵՐ *պատուհանների համար, ամեն տեսակի, նոյնպէս* ՄԱՐՄԱՐԻՕՆ *քար,* ԹՈՒՋԵԱՅ ԱՄԱՆՆԵՐ *էմալով,* ՆԻԹՐԱԹ ԴԱՐԺԱՆ, ՈՍԿԻ *և ուրիշ շատ ապրանքներ:*

ՍՏԱՄՈՔՍԱՅԻՆ ՑԱՒԵՐԸ

ՊԷՊՍԻՆԵԱՆ ԳԻՆԻ „ԲՈՒԴՕ"

Այդ գինին շատ դուրեկան համ ունի, 25 տարի շարունակ գործ է ածվում հեռևեալ դիպվածներում. ԱԽՈՐԺԱԿԻ ԲԱՑԱԿԱՅՈՒԹԵԱՆ, ՍՏԱՄՈՔՍԱՅԻՆ ՑԱՒԵՐԻ *և առհասարակ* ԱՆԿԱՆՕՆ ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԵԱՆ *ժամանակ:*

Պէպսին „Բուդօ" ճանաչված է փարիզի բժշկական Ակադեմիայից և արժանացաւ առաջին մեդալների ՓԱՐԻԶԻ *աշխարհահանդիսում 1867 թ.* ՎԻԷՆՆԱՅԻ *1873 թ.* ՖԻԼԱԴԷԼՖԻԱՅԻ *1876 թ. և* ՓԱՐԻԶԻ *1878 թ.:*

Paris: Hottot—Boudault, 7, Avenue Victoria.

Գլխաւոր պահեստը ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ՝ *Բարձրագոյն հաստատված կովկասեան ընկերութեան դեղատան ապրանքների վաճառման:*

Դեպօ Շահ-Պարոնեանցի, Գրիգնակի և այլ դեղատներում:

ՎԻԷՆՆԱՅԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ՄԱՆԻ

ԲԱԹՈՒՄ, ՏՈՒՆ ԹԱՅԻՐՕՎԻ

Մեծ քանակութեամբ ապրանքների պահեստ և վաճառատուն, ուր գտնվում են մեծ քանակութեամբ ամեն տեսակ կօշիկներ-տնամաններ, գուլպա-չուլքեր, հովանոցներ-զոնտիկներ, հագուստներ տղամարդի և կանանց, ալլուխներ-բաղդադիք, կովկասի ճաշակով շալիկներ, ժամացոյցեր, ոսկէ և արծաթէ: Ամեն տեսակ ալիտակեղէններ (չուշեղէն), որպէս են սաքաններ, վարեր և այլն: Նոյնպէս և դանակներ, պատառաքաղներ, գդալներ Ֆրաժի Ֆաբրիկից և հասարակ տեսակներից, կոճակներ, քաթանեղէն, գլխարկներ և այլն և այլն ամեն ապրանքից գտնվում են մեծ քանակութեամբ շատ տեսակներով: Ծախվում են Ֆաբրիկի գնով և առանց աւելցուկի (безъ-запроса)*: Ընդունում է պատւէրներ օտարքաղաքներից ամեն տեսակ ապրանքների:*

Հասցէն БАТУМЪ, Мани, д. Таирова.

ՄԱՆԻ

Վերականգնեցնող **ՄԱԿ-ՄԱՍՏԵՐ**, *մազերը ամրացնող և նրանց* **ԲՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ** *վերադարձնող: Գինը 2 ր. շիշը,* **ՓՈՍՏԱՅՈՎ** *ուղարկված 2 ր. 49 կոպ.* **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ** *խանութի մէջ*

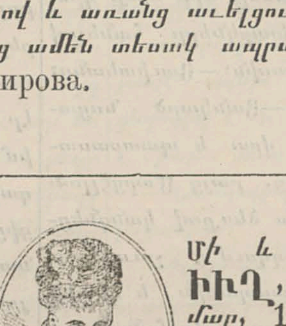

Մի և նոյն տեղը **ԽԻՆԱՅԻ ԻՒՂ**, *մազերը ամրացնելու համար, 1 ր. ամանը և վրձին գլխացաւի դէմ,* **ՏՈՒԱԼԷՏԻ ՍԱՊՈՆ** *և հոտաւէտ ջրեր և այլն:*

24—100

ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԼԵՐԵԱՈՒՄ

ԴՎՕՐՑՕՎԻ ՓՈՂՈՑԻ ՎՐԱ

ՎԱՐՁՈՎ ԵՆ ՏՐՎՈՒՄ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏՆԵՐ

ВЪ ГАЛЛЕРЕѢ АРЦРУНИ

НА ДВОРЦОВОЙ УЛИЦѢ

ОТДАЮТСЯ ПОМѢЩЕНІЯ

ПОДЪ МАГАЗИНЫ, СКЛАДЫ и КОНТОРЫ

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 20 Іюня 1883 года. Типогр. Главн. Упр. Главнонач. гражд. час., Лор.-Мелик. ул. каз. д.